

חשן רחן שלמה

כס"ד

גליון עשיר תוכן לשולחן השבת

הינוקא

מתוך שלל אוצרות תורתו ושיעוריו של מרן גאון ישראל

רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

פרשת תרומה תשפ"ז 267

ניתן להאזין לשיעורים של הגאון הינוקא, וכן ערכונים על הנעשה בבית מדרשו, ב"ק הינוקא" 03.550.2228

ליקוטים על פרשת השבוע משולחן תורתו של רבנו שליט"א

פנינים על הפרשה

ובן תעשו

והיו הפרבים פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הפפרת ופניהם איש אל אחיו אל הפפרת יהיו פני הפרבים (כה, ט). כתב הרמב"ן (כה, ב) שלכך הקדים הכתוב את ציווי עשיית הארון והכפורת לשאר הכלים, מפני שהם עיקר תכלית הקמת המשכן, שתבוא השכינה למנוחתה במשכן, ויתגלה כבוד ה' לצדיקים שבכל דור בגילוי התורה שבעל פה, כשם שנגלה למשה בהר סיני, שעיקר גילוי כבוד ה' ב"ה הוא בדרך הגילוי של הארון והכרובים, כפי העולה ממקראות רבים. ורבנו עובדיה ספורנו (כה, ט) ביאר זאת יותר, שהוא שאמר הקב"ה למשה "ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו", שאמר לו בזה שכן יש לכם גם בגילוי אור האלהות המתגלה בנפשכם לצורך הכלל, שהכרובים הם כדוגמת המלאכים הנלוים לגילוי כבוד ה' באור השכינה, וכענין שנגלה לישיעיהו במראות המרכבה ש"שרפים עומדים ממעל לו" (ישעי' ו, ב), ושני ענינים הם בגילוי אור השכינה, שיש מה שנגלה בזה להמון העם ויש מה שנגלה בזה לקדושים ולצדיקים שבכל דור ודור, וכנגד זה ציוה הקב"ה בתבנית המשכן לעשות כרובים מצויירים על היריעות שסוככו וכיסו על הקודש, שזהו כנגד גילוי אור האלהות כפי שזוכים המון העם, וזאת בנוסף לכרובים שהיו בקודש הקדשים וסוככו על הארון, שהוא כענין גילוי אור האלהות המתגלה לקדושים ולצדיקים שבכל דור ודור, וציוה הקב"ה שיהיו יריעות המשכן מחוברות בשני חלקים, המש יריעות מחוברות פרושות על הקודש, וחמש יריעות מחוברות פרושות על קודש הקדשים, והיו שני החלקים מחוברים זה לזה בקרסים בגבול שבין הקודש לקודש הקדשים, ובהו היה המשכן אחד (כו, ו), כי צריכים הקדושים והצדיקים להיות מחוברים עם המון העם בכדי שישפיעו וילמדו אותם ארחות דרך ה' ב"ה ויגלו להם מאור האלהות כפי הראוי להשגתם.

אל הכפורת יהיו פני הכרובים

ולכך היתה נתונה התורה בקודש הקדשים תוך הארון שהיה פנימיותו מעצי שיטים מצופה זהב טהור מבית ומחוץ (כה, י-יא), ללמד שזה התלמיד חכם המלמד דרך ה' להמון העם צריך שיהיה תוכו כבדו, כמו שדרש זאת רבא במסכת יומא (בדף עב ע"ב), אבל כנגד זה היתה עשויה הכפורת הנתונה על הארון מלמעלה כולה זהב טהור (כה, יז), היינו שהיתה מובדלת בעשייתה מהארון, ללמד שהשגת ומדרגת זה הצדיק בפנימיותו מצד עוצם התבוננותו בגדולת ה' ב"ה, מופשטת היא לגמרי ואינה ברת השגה כלל, ושלא כמדרגת החיצוניות שלו שמצדה מלמד הוא תורה להמון העם. אלא שמשני קצות הכפורת היו עשויים שני הכרובים מקשה אחת כאשר פניהם נתונים אל הארון, ללמד שכל תכלית עוצם השגת הצדיק הזה בפנימיותו הוא בכדי להבין הדרך וההנהגה הראויה בגילוי התורה להמון העם באופן שיביאם אל התכלית והמטרה בגילוי אור האלהות בעולם בעבורה נברא האדם, והוא מה שהיו פורשים הכרובים כנפיהם למעלה, ללמד שבגילוי תורתו מחבר ומייחד הצדיק הזה את נפשיותם למעלה, לבוא להשגת גדולת ה' ב"ה כפי הראוי לכל אחד ואחד כפי שורש נשמתו, עד שיתרצה הקב"ה לישראל להשרות שכנתו בתוך ישראל, ולקבל תפילתם ועבודתם לרצון לפניו.

פורשי כנפים למעלה

ויש להוסיף בזה עוד, שהוא מה שאמרו בזהר אחרי (בדף נט ע"א) שבעת שנגלתה השכינה על הכפורת בכל יום וביותר ביום הכפורים, היו פורשים אז הכרובים כנפיהם למעלה, והוא מפני שהיתה תכלית הדבר להביא את כל ישראל לכדי גילוי שכינה כפי הראוי להם. שאמר שם רבי יהודה בזהר שבעת שלושת התפילות בכל יום

היו פורשים הכרובים כנפיהם למעלה ומכסים וסוככים על הכפורת מתוך שנעשו כסא להשכינה ששרתה עליהם, ולאחר מכן היו מצמידים כנפיהם לגופם, והוסיף ואמר על כך רבי אבא, שתכלית הדבר היה ביום הכפורים בעת עבודת הכהן גדול ביום הכפורים לפני ולפנים, שאז נאמר (ויקרא טז, ב) "כי בענן אראה על הכפורת", שירדה השכינה ושרתה על כנפי הכרובים ומתוך כך היו מתעוררים הכרובים ומקיישים בכנפיהם ואומרים שירה, ובהו היה יודע הכהן שנגלתה השכינה. ומובא שם עוד, שכן יהיה גלוי לעתיד לבוא לעין כל, כמו שנתבאר על כך ישעיהו (ז, ה) "וברא ה' על כל מכוון הר ציון ועל מקראה ענן יומם ועשן", שזהו כענין הנאמר ביום הכפורים 'כי בענן אראה על הכפורת', וכענין הנאמר בהר סיני "ויבא משה בתוך הענן" (שמות כד, יח).

מקצה מזה

והוא מעלת יום הפורים שהוא כדוגמת יום הכפורים, כמו שאמר רשב"י בתיקוני הזוהר (בתיקון כא, בדף נז ע"ב) שיום הפורים נקרא על שם יום הכפורים שיהפך לעתיד לבוא מעיניו לעונג, שירגישו בו ישראל עונג רוחני ולא ירגישו כלל בחמשת העינויים שצטוונו בו, ויש ללמוד מכך גם שמצוות יום הפורים באכילה ושתייה פועלות כפרה וטהרה בדרך העונג כפי הנעשה ביום הכפורים בדרך העינוי. ולכך דרך גילוי אור השכינה שביום הפורים הוא מצד גילוי השכינה הנגלית ביום הכפורים על הכפורת, וכענין שאמר הרעיא מהימנא בזהר פנחס (בדף רלד ע"א) שהוא מה שנאמר ביום הפורים בתחילה "והמלך קם בחמתו ממשתה היין" (אסתר ז, ז), שהיין מירמזו על התורה, היינו שמתעוררת מידת הדין לקטרט על שמתבטלים ישראל מהתורה והיא מעוררת את חמת המלך ב"ה, אבל כאשר מתעורר קול הכרובים, שהוא קול התורה ויחוד הקריאת שמע היוצא משתי אונות הריאה, והם מושבים בכנפיהם על הכפורת, שהוא הלב, שנתעורר מתוך כך הלב לשוב לה' ב"ה, מתקיים הכתוב (אסתר ז, ט) "וחמת המלך שככה", שגומד הקב"ה מכסא דין ויושב על כסא רחמים. ויש לרמוז זאת במה שנאמר במגילת אסתר (ט, כו) "על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור", ש'פורים' הוא לשון רבים כנגד 'הפור' הוא יחיד, אלא שנרמז בזה גילוי השכינה הנגלה לכל אחד ואחד בלבד ביום הפורים מצד שני הכרובים העשויים בשני קצות הכפורת, כנאמר בהם (שמות כה, יט) "ועשני כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה", ש'מקצה מזה' עולה כענין 'פור' (עם הכולל), ולכך נקראים ימים אלה 'פורים' בלשון רבים על שם שני הכרובים המתעוררים בכנפיהם לקראת גילוי השכינה הנגלית ביום זה, שהוא התעוררות התשובה הנשפעת מתוך העונג שביום זה.

עד רלא ידע

והוא כענין שכתב בעל התניא בסידורו (סוף שער הפורים, דף קמט ע"א) והביאו הבני יששכר (במאמרי חודש אדר ד אור ג ובמאמרי חודש תשרי אות יג) שהגורל הוא הגילוי שמצד מדרגת הכתר, שמתברר בזה שכן הוא רצון הבורא ב"ה ללא שיבין זאת השכל, והוא ענין גורל השעירים ביום הכפורים שברר מי לה' ומי לעזאזל, וכן הוא ענין יום הפורים הנקרא על שם הפור שהטיל המן, שהיה זה מתוך רבים על עצמו המן בגאותו לגילוי הרצון העליון שמצד מדרגת הכתר, אבל מתוך שנתחברו ישראל עם מרדכי ושוב לה' ב"ה בכל ליבם מתוך מסירות נפש, נתעורר סוד הגורל העליון כפי היות זה ביום הכפורים ונתלה המן על העץ וחמת המלך שככה, ולכך חיבב אדם ביום זה לבסס עצמו ביין עד שלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי (מגילת ע"ב), כי צריכים אנו ביום זה לבוא מתוך העונג לגילוי שמצד מדרגת הכתר, שהוא למעלה מהדעת.

זמני שבת		לפניות והקדשות		זאלה יעמוד על הברכה	
רבו תם	צאת שבת	כניסת שבת	ירושלים:	מוקד טלפוני	לעילוי נשמת
18:45	18:06	16:54	ירושלים:	03-3765444	גאולה בת דינה, דוד ורות בני חנה,
18:41	18:04	17:12	בני ברק:	זמין בימים א'-ה' בין השעות 9:00-20:00	ראו דוד דרוח בן רונית,
18:42	18:04	17:13	חיפה:	דוא"ל: contact@hayanuka.com	אבי אברהם בן עליזה,
18:44	18:06	17:14	באר שבע:	לקבלת הגליון במייל: gilyonot@hayanuka.com	רוזט שושנה בת אסתר,
				יד' להועיל: בנק מזרחי טפחות סניף 417 מס' חשבון: 521025	נחמן רוטה בן נעמי.

תורת שלמה

מאמרים משיעורי הענפים
של רבנו שליט"א

"צדיקים ירשו ארץ" חלק ב' (תהלים לו, כט)

משיעור יום א', ט"ז בשבט תשפ"ו, בעיר ואם בישראל אשדוד,
במקהלות עם רב, רבנים ותלמידי חכמים חשובים

א

אמר הנביא ישעיה (יד, יג-יד) בגנות המתגאה "ואתה אמרת בלבבך... אעלה על במתי עב אֲדַמָּה לעליון", שמתוך גאותו מזדמה האדם בדעתו להשוות עצמו עם שורשו, ובוזה מתרחק הוא משורש תיקונו הנעוץ בענין האדמה שממנה הוא בא, וכמובא בבראשית רבה (ד, יז) בשם רב אחא שאמר אדם הראשון להקב"ה אני נאה להקרא 'אדם' על שנבראתי מן ה'אדמה', ולעומת זאת מידה טובה מרובה היא, שכאשר זוכר אדם שפלותו שמהאדמה הוא בא ומקשר מתוך כך דעתו במדרגת האדמה שבקדושה, זוכה בזה לתקן כל אשר קלקל בדעתו, ונעשה כעץ פרי בקדושה, שמתעלית ומתקדשת דעתו בקדושה עליונה, וזוכה לדמות בהשקפת דעתו ענין לענין בדרך הנכון, ולהבין דבר מתוך דבר להשגת דרך הקדושה כראוי.

שבזה גם אם לפעמים אין די בקדושת דעתו ועצותיו בכדי להביא לתיקונו הראוי בעולם, שזהו מצד ענין הברכה הנמשכת בעצת האדם ודעתו, הנה על כל פנים עומדים בעדו הדעת והעצות של הצדיקים מהם יונק הוא דעתו ועצותו, והם שמביאים אותו אל דרך המשכת הברכה ותיקון האדם בעולם. כי האדם לעץ הוא נדמה, וכענין הכתוב (דברים כ, יט) "כי האדם עץ השדה", וזהו מצד דעת האדם ועצתו שהם כעץ העושה פרי מתוך שיונק הוא חיותו מהאדמה בה הוא נטוע ומחובר, ולכך כאשר נטוע ומקשר האדם השקפת דעתו ודרך עצתו בדעת הצדיקים והקדושים מוסרי התורה שבכל דור, שהם כענין האדמה שמצד הקדושה, הנה בזה עושים דעתו ועצותיו פרי בקדושה ללא כל קלקול ופגם, כי מושרשים ונטועים הם בדעתם הקדושה שהיא השורש לכל הדעת והעצה הטובה והשלמה להם זוכה האדם, וגם אם יטעה חלילה לפעמים בדעתו ועצתו ולא יהיו ראויים להמשכת הברכה מלעילא ולעילא, שזהו כענין מי שלא ברך ברכת 'בורא פרי העץ' על דעתו ועצתו, היינו שלא המשיכם מצד ברכתם הראויה כפי הראוי לכל מין ומין מעין ברכותיו, הנה על כל פנים יוצא הוא ידי חובת תיקונו בעולם מתוך שפוטרת אותו ברכת 'בורא פרי האדמה' שמברכים הצדיקים והקדושים מצד המשכת הברכה שממשיכים הם עבור גילוי דעתם ועצתם, שהרי ברכת 'בורא פרי האדמה' פוטרת היא את ברכת 'בורא פרי העץ', כמו שאמרה המשנה בברכות (ו, ב) ונפסק בשולחן ערוך (בא"ח ס' לו סעיף א).

אבל כאשר משהו האדם עצמו אל שורשו שבאדמה, שמדמה וסובר שיכול הוא לברר הדעה ולגלות העצה בעצמו, ללא התקשרות והתחברות בדעת הצדיקים, הרי הוא כאדם החפץ לפטור את פרי האדמה בברכת 'בורא פרי העץ', שאינו יוצא בזה ידי חובה כמו שאמרה שם המשנה ונפסק שם בשולחן ערוך, ואמרו בגמרא במסכת ברכות (בדף מ"א) שפשוט הדבר, כי אין שייכת ברכת 'בורא פרי העץ' לפירות האדמה, שבדאי אין יונקים פירות האדמה חיותם מן העץ, אלא שנקטה זאת המשנה לדעת רבי יהודה הסובר שחטה מן אילן הוא, והוא עץ הדעת בו קלקל וחסא אדם הראשון, שאף לשיטתו ברכת החטה הוא 'בורא פרי האדמה' ולא תפטור אותה ברכת 'בורא פרי העץ', ומה שבכל זאת הביא השולחן ערוך דין זה, יש לנו ללמוד זאת בדרך הפנימיות שבא הדבר ללמדנו שכאשר בא האדם לתקן דעתו ועצתו מתוך שממשיך הוא עליהם הברכה, שזהו כענין 'בורא פרי העץ', וחפץ הוא גם לאחוז בשורש הדעת והעצה שבקדושה, שהוא כח המדמה שבשכל מצד הקדושה שהוא כענין 'אֲדַמָּה לעליון', שבו ועל ידו הוא החיבור ודבקות בשורש העליון שבקדושה השייך לכל דבר ודבר, שבזה זוכה האדם לדמות ענין לענין ולהשיג ולהבין דבר מתוך דבר בדרך הקדושה, ובא מתוך כך לברר את הרצון האמיתי הראוי לו בעולם, ולידע מהי אמיתת דרך התורה, ובאלו עצות צריך הוא לאחוז, ומהו התיקון שלו בעולם, שנמשל כל זה לפירות האדמה, מאחר שיוצאים ובאים הם ישר מתוך כח המדמה שבשכל, שהוא כענין 'אֲדַמָּה לעליון', ואינם כענין הדעת והעצה הנכונים הנמשלים לעץ הנטוע בו בכח המדמה ויוצאים הפירות מהעץ, כי מדרגה זו של דימוי ענין לענין שבקדושה יוצאת היא ובאה ישר מהכח המדמה בעצמו, והרי היא בכלל פירות האדמה שאם לא ברך עליהם 'בורא פרי האדמה' כברכתם הראויה, מצד המשכת הברכה למעלה ומדרגה זו, אינם נפטרים בברכת 'בורא פרי העץ' שמצד המשכת הברכה בדעתו ועצותיו, שבזה אין נמשכת הברכה והקדושה בכח המדמה שבשכלו, ולכן אינו יוצא בכח המדמה שבשכלו ידי חובת תיקונו בעולם.

ב

והדרך הראוי והנכון הוא שיברר וידע האדם את הברכה הראויה לכל מין ומין בפרטות, ויברך על כל מין ומין מעין ברכתו הראויה, שהרי בדיעבד פוטרת ברכת 'שהכל נהיה בדברו' הכל, כמו שהביא השולחן ערוך (שם בס"י ר"ו סעיף א) שעל הכל אם ברך שהכל יצא, וכתב העולת תמיד (בס"י רט"ו ס"ק ב) שפוטרת היא בדיעבד גם מיני בשמים, והביאווה האליה רבה (שם בס"י רט"ו ס"ק ח) והפרי מגדים (שם באשל אברהם ס"ק יט ובמשבצות זהב ס"ק ג) והמשנה ברורה (שם בס"ק ג), ועל אף שלדעת המגן גבורים (שם במגן גבורים ס"ק ז) והבית יהודה בתשובותיו (חלק או"ח סי' מב) אינה פוטרת הריח אפילו בדיעבד מפני שאין זו מטבע שטבעו חכמים בברכות, כי נתקנה ברכת 'שהכל נהיה בדברו' רק על אכילה ושתיה, עם כל זה נוקטים אנו להלכה שאינו חוזר ומברך משום ספק ברכות להקל, כמו שכתב הש"ד חמד (בכ"ד אסיפת דינים, מערכת ברכות ס"א, ס"ב, א), אמנם זהו רק כאשר כבר ברך האדם כך, שיצא הוא בזה ידי חובה, אמנם מלכתחילה צריך האדם לברר ולידע את הברכה הראויה לכל מין ומין מתוך שילמד כל הלכות ברכות כראוי וכנכון, וכמו שאמר רבא על כך במסכת ברכות (בדף לה ע"א) שמפני שהנהנה מן העולם הזה בלא ברכה הרי הוא מועל וכנהנה מקדשי שמים, לכך תקנתו היא שילך מלכתחילה לחכם שילמדנו את סדר הברכות.

והרמז בזה, שמתוך שיש לאדם ערך ויוקר גדול לכל אשר נתן לפניו ה' ב"ה בעולם, והוא מתחדש תמיד כנגדו במידת הכרת הטוב, בזה חוקק הוא בדעתו תמיד להכיר ולידע השורש לכל מה שיש בידו, ולכל הדעת והעצה הטובה שקיבל בדרך ה' מהקדושים והחכמים שמסרו נפשם ליתן בו דעת ובינה להשכיל ולהתבונן בדעתו תמיד בזכרון יומו האחרון בעולם, שידע לאן הוא ילך אחרי מלאת מאה ועשרים שנותיו עלי אדמות, ואיך הוא ישכב בארץ, ומה יהיה באחריתו, ומה צריך הוא עד אז לחקוק ולהשאיר כאן בעולם, עד שבזה חושב ומתבונן הוא תמיד על התכלית האחרון. וכל זה הוא מתוך ההתבוננות בענין גידול פירות העץ שזהו רק מתוך שאינם מנותקים משורשם ועיקרם באדמה, והיא שורש ומקור פירות האילן כולם, ובזה ממשל הוא בדעתו את הברכה הראויה לכל מין ומין כעין ברכתו, וכח המדמה שניתן לו שהוא כענין פירות האדמה, ולדעת ולעצות שיש לו שהם כענין פירות העץ, וזוכה הוא להכיר במעלת כל מין ומין שניתן לו, ומתוך כך יש בו הכרת הטוב על דבר וענין כראוי לו ובא להכיר טובה ולפרט את הברכה על כל מין כענין השייך לה, ובזה מראה הוא את גודל הכרת הטוב שיש בו על מה שנמשך אצלו מן האדמה בכל פרט ופרט, שכל זה נרמז במה שהולך האדם אצל החכם, היינו אל השורש, ומתוך כך בא להכרת הטוב והברכה על כל מין ומין.

אמנם יש שמתקרבים אצל התורה והצדיקים, והגם שקבלו הרבה מן הפירות והיו תחת הצל ושתו מן המעיין עם כל זה לא זכו להתקשרות אמיתית בדעת הצדיקים מתוך הכרת הטוב כראוי, עד שנעשה להם ריחוק מהתורה, וכל זה מפני שלא באו להתחדשות תמידית בענין זה של הכרת הטוב, ולא התחדשו תמיד לראות את הדעת ואת העצה והדרך של התורה, שבזה באו לכדי כפיות טובה והתרחקות מהש"ת הנותן לנו כל כך הרבה טובות ומיני השפעות, ובמקום לדבוק ולהעריך טובתו של מקום באים חלילה לכדי ריחוק, והכל הוא מפני שמתגברת בהם מידה רעה זו של הכפיות טובה מתוך שאינם מתחדשים תמיד במידת הכרת הטובה והמשכת הברכה מהשורש האמיתי. וזהו הנרמז לנו ביום ט"ו בשבט, שנוהגים ישראל להרבות בו במיני פירות האילן בכדי להרבות בברכות, שטעם הדבר הוא שנבוא מתוך כך להתבונן ולהבין ולהכיר בטובתו של מקום על כל אילן ואילן שנתן לנו ככה בעולמו, ועל שורש כל אילן ואילן הניטע באדמה ונתנה בו האדמה כוחה והוציאה פירות ועצים נפלאים והבשילה אותם עד שיהיו ראויים לכדי ההנאה והאכילה, ומברכים אנו לפניו על כל מין ומין מפירות העץ והאדמה, ומתוך שמגלים אנו לפניו שאיננו נוהגים כלפיו ככפויי טובה חלילה אלא מעריכים ומשבחים ומפארים ומהללים אנו שמו הגדול על כל המינים שנתן לפנינו ככה בעולמו, ומודים אנו לפניו יתברך שמו על הכל, בזה מעוררים אנו השגחתו הטובה עלינו.

ג

והוא גם ענין לימוד התורה לשמה, שצריך שיבוא האדם ללמוד התורה מתוך הכרת הטוב, שבכל רגע ורגע בלימודו יזכור הטובה שעשה עימו הש"ת במה שזיכהו לקבל התורה ממקום טהור, שהם מים מתיקין המגדלים רק טובה וברכה ללא כל אחיזת קללה. שבזה זוכה

האדם שתהיה תורתו כענין מה שאמר הקב"ה בבריאת העולם "תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע **עץ פרי עושה פרי**" (בראשית א, יא), ואמר רשב"י בתיקוני הזוהר (בתיקון מג, דף פב ע"א) ש'עץ פרי' הוא זהו תלמיד חכם העוסק בתורה שהיא עץ החיים, ו'עושה פרי' זוהי בת זוגו שעל ידה הוא עושה פירות, שהם הבנים, ובכלל הדברים גם ש'עושה פרי' הוא ענין התלמיד האוכל מפרי דעת רבו, וכמו שדרש רבי זירא בשם רבי יוחנן במסכת תלמיד חכם לעץ השדה שאוכלים ממנו תלמידיו פירות השדה, שנמשל תלמיד חכם לעץ השדה שאוכלים ממנו תלמידיו פירות תורתו ודעתו ועצותיו, אלא שיכול התלמיד להיות כמדרגת מה שנאמר בבריאת העולם "ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו **ועץ עושה פרי**" (בראשית א, יב), שכנגד מה שאמר הקב"ה לארץ שתוציא 'עץ פרי עושה פרי', שיהיה גם העץ ראוי למאכל כמו הפרי, כנגד זה הוציאה הארץ בפועל 'עץ עושה פרי', שראויים הפירות למאכל אבל העץ אינו ראוי למאכל, ובעבור כך נתקללה האדמה כמו שאמר רבי יהודה בר שלום בבראשית רבה (ה, ט), אבל כאשר זוכה התלמיד ללמוד התורה לשמה מתוך שמכיר הוא טובה לה' ב"ה על אשר זיכהו לקבל התורה ממקום טהור זה, זוכה בכך שתהיה השקפת דעתו בטלה כלפי השקפת דעת רבו כראוי, ובוה נמשכת בתורתו הברכה ומתבטלת ממנה הקללה שנאחזה באדמה, שנקיה היא תורתו ללא כל קלקול, וכענין שציוה הקב"ה לארץ בתחילה שיהיה גם האילן עצמו ראוי למאכל כמו הפרי, שבזה אין פסולת במדרגת העץ כלל ועיקר, וכל השקפת דעתו טהורה ונקיה ללא כל פסולת. כי נמשכת מדרגת תורתו מעולם האצילות שנאמר בו (תהלים ה, ה) "לא יגורך רע", שהוא מדרגת עץ החיים הנטוע בתוך גן עדן כמו שאמר רשב"י בזוהר בראשית (בדף כז ע"א), והיא כענין התורה שתתגלה ותתפשט בדעת הכל לעתיד לבוא, שכולה כענין הפרי הראוי למאכל וללא כל פסולת.

והיא תורה הנמשכת מצד המוחין דגדלות, וכענין יום השבת קודש שאין אז פסולת כלל והכל קודש, כי בששת ימי החול אנו כענין 'פרי העץ', שאין אנו רואים תמיד את השורש שהיא האדמה, ויש פירוד בין העץ והפירות לאדמה ולשורש האילן, והכל הוא אחת מידת הכפיות טובה שנעשה בענין זה שהוציאה האדמה פירוד בין העץ לבין הפירות, אבל ביום שבת נתקן החטא ונעשה הכל אחד, וכענין 'עץ פרי עושה פרי', ובוה נתקן הפירוד שנעשה בחטא אדם הראשון הבא מן האדמה, שמשם נמשך כל ענין הכפיות טובה ודרך הקללה בין בני האדם. ולכך אומרים אנו בכניסת השבת 'התנערי מעפר קומי', שמגלים אנו הציפיה וההשתוקקות שלנו ליום שכולו שבת שיהיה לעתיד לבוא, שיתגלה אז שורש כל הטובה הבאה לעולם, שיראו אז הכל בפאר השכינה ויכירו וידעו בעליל שהיא שורש כל הטובה ולא תאחז הפירוד כלל בין הטובה לשורש הטובה. ולכך אומרים אנו גם אז בכניסת השבת את "מזמור שיר ליום השבת" (תהלים צב), שאת מזמור זה פתח ואמר אדם הראשון כאשר נכנסה השבת וראה שבכוחה וקדושתה יש תיקון להכל, כמובא במדרש שוחר טוב (שם בתהלים צב), ובה ועל ידה שבים וחוזרים אנו לראות איך שהטובה הנגלית ושורש הטובה הנסתרת הם אחדות אחת הגלויה בעליל לכל ללא כל פירוד וריחוק.

ד

ולכך מידה זו של הכרת הטוב היא מהות עסק התורה לשמה, ומתוך ההתמדה במידה טובה זו תהיה תורתו של אדם מתברכת בכל מכל כל, ויושפעו לו חידושי תורה אמיתיים, וזוכה לבוא בעסק תורתו למעיינות חכמה נפלאים. והוא כאשר מתמיד אדם להעריך ולייקר התורה שהוא מקבל, ואת המקור ממנו נשפע לו כל יסודות התורה ודרכיה, עד שהוא בא מתוך כך לשמחה גדולה על כל מה אשר ניתן בידו חלק בתורה, ועל כל אשר עלה בידו בחלקו שבתורה, עד שיכול לשמוח בזה לבד, רק על אשר ירש בחלקו בתורה, ויכול הוא ללכת עם זה כל חייו ולהתקרב מתוך כך יותר ויותר להש"ת, ולבוא להשיג בתורה חידושים אמיתיים שיש בהם פרי לבד בלא פסולת, וכענין השפעת התורה ביום שבת קודש. והוא ענין מה שאמר רשב"י בזוהר שלח לך (בדף קעג ע"א) שכאשר עולה ושבה הנשמה היתרה בצאת השבת למרום, שואלים אותה מה היא חידשה והשיגה ביום שבת קודש, שחפץ ה' ב"ה בעצמו לשמוע מהשפעת תורה זו שבאה מתוך

הכרת הטוב והיא שלמה ונקיה ללא פסולת, ובוה גם נעשה כבוד ויקר לנשמות אבותיו בשמים, כמו שאמר רשב"י שם בזוהר שלח לך (בדף קעד ע"א) שבזכות חידושי התורה שמחדש האדם בתורה ביום השבת מכבדים ומלבישים את אביו בשמים בלבושי כבוד ויקר, והביא על כך מרן החיד"א במחזיק ברכה (בס"י רצ ס"ק ד) בשם רבנו האר"י, שלכן אמר הכתוב (ויקרא יט, א) "איש אמו ואביו תיראו" וסמך מיד "ואת שבתותי שממרו", שעל ידי חידושים אמיתיים של הבן מתענגים אביו ואמו בגן עדן, ונעשה רעש ותהילה בעולמות העליונים מהשמחה הנעשית מתוך כך.

וזוהי שלמות מדרגת התלמיד בענין הקבלה מרבו, ששורש הדעת שמצד הרב הוא כענין האדמה, והדעת והעצה שמקבל התלמיד הוא כענין העץ, וברכת 'בורא פרי האדמה' פוטר את פירות העץ, שיכול התלמיד לסמוך ולהישען על דרך הברכה שממשיך רבו, ולצאת בה ידי חובה אם הוא לא זכה בעצמו באזיה פעם לענין הברכה הראויה, אבל ברכת 'בורא פרי העץ' אינה פוטר את פירות האדמה, שלעולם אין יכול התלמיד לצאת ידי חובת כבוד רבו כראוי, כי הוא דבר שאין לו שיעור. שכן היא דרך קבלת התורה מרב, שהוא מתוך שמבין התלמיד שמה שמקבל הוא מרבו זהו הדבר הגדול ביותר במעלה, והוא דבר שאין שיעור לערכו ויקרו, וכפי שהיה רב חסדא שמח מאד מאד בכל דבר שיכול היה לקבל מרבו עד שהיה מוכן לתת שתי חלקים ממתנות הכהונה שהיו בידו לכל מי שיאמר לו איזה דבר שמועה חדשה מרבו רב, כמובא במסכת שבת (בדף י"ב), וכל זה מפני שהוא חקק בדעתו מאד מאד מדה זו של הכרת הטובה לרבו על כל אשר זכה לקבל ממנו תורה נקיה וטהורה, ומתוך כך רחש הוא כבוד גדול ועצום לרבו לרב, וזאת על אף שהיה רב חסדא עצום וגדול מאד בעצמו בעסק וידיעת התורה, ועם כל זה לא שכח לעולם את שורש ומקור תורתו, מהיכן השיג וקיבל כל דבר ודבר ממעלת תורתו, וכל דבר תורה שהיה בו היה משייך ומקשר זאת אל שורש תורתו, הוא רב רבו שקיבלת ממנו תורה.

שהרי רבות מובא בש"ס מגדולת רב חסדא שהיה עצום וגדול בעסק וידיעת התורה, כמובא במסכת סוכה (בדף כט ע"א) שכאשר היו רבא ורמי בר חמא עומדים משיעורו של רב חסדא, היו חוזרים בתחילה על דברי רב חסדא במרוצה ובלוי עיון, שדבר זה אסור ודבר זה מותר, ולאחר מכן היו מעיינים מה טעמו של כל דבר. וכן מובא במסכת עירובין (בדף סז ע"א) שהיו שפתותיו של רב חסדא מרטטות מהמשינות שהיו סדורות בפי רב ששת, שהיה ירא שמה יקשה לו רב ששת ממשנה על משנה ויאמר לרב חסדא לתרצן, ואילו רב ששת היה מרתת בכל גופו מפלפולו של רב חסדא, שהיה חריף ובעל סברא ועמוק בשאלותיו. ועל הכל הוא מה שמובא במסכת ברכות (בדף ה ע"א) שביקש רבא מרפרם בר פפא שיאמר לו איזו שמועה מרב חסדא מאותם ענינים מעולים שאמר בעניני בית הכנסת, ואמר לו רפרם בר פפא בשם רב חסדא שדרש הכתוב (תהלים פז, ב) "אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב", שאוהב ה' שערים המצוינים בהלכה, הם מקומות שמתאספים ובאים שם התלמידי חכמים ללמוד בתלמוד המביא לידי הכרעת הלכה, יותר מבתי כנסיות ובתי מדרשות, וזהו כל ענין מדרגת תורתו של רב חסדא, שתכלית תורתו היתה להביא את הפרי להיות גמור ומוכן מתוך שקשור ומאוחד הוא עם שורשו, שזהו כל ענין מה שהורונו חכמים לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא (-להסיק ההלכה למעשה כפי העולה מתוך הסוגיא), שלזה אפשר לבוא רק מתוך הכרת הטוב והערכה אמיתית לשורש הטהור ממנו מקבל התלמיד את תורתו, היינו שידע כל הלכה והלכה למעשה מתוך שביא את שורש הדין עד לקבלת התורה רב מפי רב עד למקור התורה בהר סיני, שהוא ענין זה שידע את הברכה הראויה לכל מין ומין כפי ברכתו, מתוך שיזכור את שורש שמקור כל טובה שצמחה לו בעסק התורה, שזהו מצד מדרגת רבו שכנגד האדמה, שהוא ענין קבלת התורה המסרת מדור לדור לתלמיד מרבו, שזהו מתוך שמעריך ומכיר הוא בנקיות התורה שמקבל מרבו, ובסוד 'עץ פרי עושה פרי', שהיא תורה זכה ונקיה ללא פסולת כלל, וכענין 'צדיקים ירשו ארץ', שהם שהשיגו התורה בשורשה, וכל הפירות והדעת והעצות שמשפיעים הם, הכל קשור בשורשם ברום גבהי מרומים, ומבורר הכל בתכלית ללא פסולת.

המשך בשבוע הבא אם ירצה ה'

חודש אדר

הוא על ידי שמתגברים בשמחה ודוחים העצבות מכל וכל. והוא טעם למה שמבואר בכלבו (סימן סב) שצום תענית אסתר הוא צום של שמחה שנתקן לזכרון הנס, והוא לא תענית של צער ושברון לב כשאר הצומות. **ב.** ביאר רבנו שבעל השמועה שאמר בשם רב שמשכנס אדר מרבין בשמחה הוא רב יהודה בנו של רב שמואל בר שילת, שהיה מצאצאיו של המן הרשע (סנהדרין צו: לגרסת העין יעקב), ולכן הוא דוקא זה שאמר להרבות בשמחה, בכדי לתקן את קליפת העצבות של המן ועמלק שהוא בא מהם. **ג.** רבנו הזכיר שחודש אדר מסוגל מאד לשאוב שמחה לכל השנה.

א. רבנו הסביר את הטעם למה שאמרו חז"ל (תענית כט). "משכנס אדר

עם סגולה

סגולות ועצות ייחודיות שנולקטו מתוך שיעורי רבנו שליט"א

מרבין בשמחה", ולא אמרו כן על חודש ניסן שיש בו יציאת מצרים, או על חודש סיון שיש בו מתן תורה, כי ענין השמחה קשור דוקא לחודש אדר, מפני שכל מהות המן הבא מזרע עמלק הוא לייאש ולהחשיך את ישראל ולהרפות ידיהם ולהביאם לעצבות, והניצחון על המן ועמלק

תפלה לשלמה

מתוך הספר "תפלה לשלמה" לרבנו שליט"א

פניני דרך

יסודות ואבני דרך
מתורת מו"ר שליט"א

אדם המוציא שבת בזמן רבנו תם, האם יכול להבדיל כשהגיע זמן צאת השבת לפי הגאונים, לפני שהגיע הזמן לרבנו תם?

לזכור את לימוד התורה הקדושה
רבנו של עולם, אבי אב הרחמן, מלא
רחמים, קים נא בי הפתוב "נר לרגלי
דברך ואור לנתיבותי" (יחזור על פסוק זה
שבעה פעמים), ותעמוד בעדי זכות מקרא
קדש זה לבוא לזכרון, ואזכר היטב את
תורתך הקדושה ותטהרה, וכן תעמוד
בעדי זכות ארבעת המלאכים גבריאל
מיכאל רפאל ואוריאל לזכר היטב את
למוד הגמרא, ותזכר את מחשבותי.
אמן נצח סלה ועד.

רבנו השיב שלמרות שמרן השולחן ערוך באורח חיים סימן רצ"ג סעיף ג' כתב על מי שאנוס לצאת לדרך עבור איזו מצוה שיכול הוא להבדיל משעת פלג המנחה, וזהו כדעת התוספות בברכות דף כ"ז עמוד ב' דבור המתחיל 'צלי' שכתבו על רב יהודה שהיה מתפלל את תפילת ערבית של מוצאי שבת בשבת, שכל זה רק מפני שהיה אנוס ללכת לדרך לדבר מצוה ולא ידע אם יהיה לו יין להבדיל לאחר מכן, אבל לכתחילה אין לנהוג כן, ואם כן לדעת רבנו תם שהמוציא שבת בזמן הגאונים הוא כמוציא שבת בפלג המנחה, יהיה הדבר מותר רק בזמן שהוא אנוס כאמור, אלא שאין הדבר דומה, כי שם הטעם הוא מפני שלא יהיה הדבר תמוה לרבים, כמבואר במגן אברהם בסימן רצ"ג סעיף קטן ד' בשם הב"ח שם בסוף סימן רצ"ג והמהרש"ל שם בהגהותיו לטור, וכיום שרוב העולם נוהגים להוציא שבת בזמן הגאונים, הרי שאין הדבר תמוה לרבים ואפשר גם לכתחילה להבדיל בזמן צאת השבת להגאונים. ומה שכתב האדמו"ר מקלוזנבורג בשאלות ותשובות דברי יציב חלק אורח חיים סימן קל"ד שהמחמיר כרבנו תם יבדיל ויתפלל בזמן צאת השבת לרבנו תם גם אם יצטרך להתפלל ביחידות בעבור זה, ולא יבדיל ויתפלל בזמן צאת השבת להגאונים, זהו דוקא לדעתו שתופס שמעיקר ההלכה יש לנו לנהוג בזה כרבנו תם גם באיסורי שבת מדרבנן, וכמו שכתב בחלק אורח חיים בסימן ר"ד, ובליקוטים והשטות בסימן ס"ה אות ב', אבל למי שנוהג להקל בזה באיסורי שבת מדרבנן, אין צריך להחמיר גם בהבדלה, אלא שיש לו להזהר שלא להדליק האש שזהו מלאכת שבת מדאורייתא, כי באיסורי דאורייתא ראוי לנו להחמיר כדעת רבנו תם.

ולגבי ברכת הבשמים הזכיר רבנו שיכול הוא לברך עליהם בשעת ההבדלה, אלא שראוי להחמיר שיברך עליהם שוב כאשר יגיע זמן צאת השבת לרבנו תם. שהרי לדעת רבנו תם המבדיל בזמן הגאונים הוא כמבדיל בפלג המנחה, וכתב רבנו יאיר בכרך בעל החוות יאיר במקור חיים סימן רצ"ג סעיף ג' בשם הרמב"ן בסימן קע"א שהמבדיל בפלג המנחה לא יברך אז על הבשמים מפני שאין זמנם אז, ויברך עליהם בצאת השבת שאז הוא זמן ברכה זו כאשר הנפש יתרה יוצאת מהאדם, כמובא בשולחן ערוך אורח חיים בסימן רצ"ט סעיף ו' ובמשנה ברורה שם בסעיף קטן י"ח, וכן כתב בעל התניא בשולחן ערוך הגר"ז סימן רצ"ט סעיף י' כדברי המקור חיים, אמנם הפרי מגדים שם בסימן רצ"ט באשל אברהם סעיף קטן א' הסתפק בזה, ולכן העלה בסימן רצ"ז במשבצות זהב סעיף קטן ג' שיברך על הבשמים מבעוד יום, ואם יזמנו לו בשמים לאחר מכן בצאת השבת יברך עליהם שוב, והביאו הכף החיים בסימן רצ"ז סעיף קטן כ"ג, ולפי זה כאשר מבדיל האדם בזמן צאת השבת לגאונים, גם אם נחוש לדעת רבנו תם אפשר לנו לנקוט כדעת הפרי מגדים, מפני שמעיקר הדין נוהגים אנו כדעת הגאונים לגבי זמן שקיעת החמה, ואם כן יכולים אנו לברך אז על הבשמים בזמן ההבדלה, שאז הוא זמן יציאת הנפש יתרה וישלם, אלא שראוי לחוש גם לדעת רבנו תם שהמבדיל בזמן הגאונים הוא כמבדיל בפלג המנחה, ולהריח שוב בשמים כאשר יגיע זמן צאת השבת לרבנו תם.

סיפור לשלחן שבת

סיפור פעם רבנו הגאון הינוקא שליט"א על הגאון הרוגאטשובער בעל ה'צפנת פענח' זיע"א, שהיה גאון עולם ובעל זכרון נפלא וידע כל התורה כולה, ומחמת גאונותו ביטל כל הגאונים שהיו בדורו, ואפילו בדור שלפניו, והיה אומר עליהם שהם לא יודעים ללמוד. ובצערותו הוא היה רגיל ללמוד רק בבלי ובירושלמי, וככמה מספרי הראשונים כהרמב"ם והרשב"א ועוד, ולא למד טור ושולחן ערוך, ופעם אמרה לו אשתו שצריך הוא להוציא תעודת סמיכה להוראה, והלך לכמה פוסקים בדורו וטען שהם לא יודעים ללמוד, וכאשר בא לרבי שניאור זלמן פראקדין מלובלין בעל שו"ת 'תורת חסד', אמר לו בעל ה'תורת חסד' שחייב הוא לדעת גם טור ושולחן ערוך, ולאחר שבועיים חזר אליו הרוגאטשובער ואמר לו שהוא למד הכל ומובן להיבחנו עליהם, והתפלא מאד הגאון בעל ה'תורת חסד' ובחן אותו וראה שהוא באמת יודע כל ארבעת חלקי ה'טור והשולחן ערוך היטב, וכשראה כך הוא אמר לו שיבחן אותו באופן אחר, שיאמר לו כמה פעמים מוזכר בשו"ת הרשב"א 'שמעתי', ואכן מנה לו הרוגאטשובער הכל, והעמיד אותו הגאון בעל ה'תורת חסד' על טעותו שנשטט לו מקום אחד, וכמובן שנתן לו סמיכה. וכאשר יצא מהגאון בעל ה'תורת חסד' הוא שאל אותו אם יש בלובלין עוד אדם גדול בתורה, והוא הפנה אותו לגאון רבי צדוק הכהן מלובלין בעל ה'פרי צדיק', ואכן הוא קיבל את הרוגאטשובער בכבוד גדול, אלא שהוא הוכיחו בעדינות, שאמנם זה יפה מאד שהוא בקי בכל התורה כולה, אבל אברך כמותו חייב שיהיה לו רבי לקבל דרך בעבודת ה' יתברך, ואכן שמע הרוגאטשובער לעצתו וקיבל עליו את הרבי מקאפוסט ואחר כך את הרבי הרש"ב מליובאוויטש זיע"א לרבי. ואמר הרוגאטשובער, שבכל גדולי הדור הוא לא ראה כמו שני זקנים אלו שהוכיחו אותו והראו לו דרך אמת.

הדפוס

על גילוי כסף ועמודי שש
יצא לאור
מתוך סדרת המועדים

ספר
כרם שלמה
פורים

משיעוריו של הגאון הינוקא
רבי שלמה יהודה בארי שליט"א

הוצאה לאור: קולמוס - ניתן להשיג בחנויות המובחרות
ובבית מדרשו של הגאון הינוקא, רחוב חיל השריין 6 ראשון לציון
03.3765.444 | 8 שלוחה